

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/biezaca-dzialalnosc-biu/152707,Tobie-Polsko-hold-dla-powstanca-sla-skiego-Franciszka-Jedrychy-Zarki-20-pazdziern.html>
29.05.2026, 22:52

„Tobie Polsko” – hołd dla powstańca śląskiego Franciszka Jedrychy – Żarki, 20 października 2021

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach zaprasza na uroczystość oznaczenia grobu powstańca śląskiego śp. Franciszka Jedrychy znakiem pamięci „Tobie Polsko”.

Wydarzenie odbędzie się 20 października 2021 r. o godz. 12 na cmentarzu parafialnym w Żarkach przy ul. Ofiar Katynia.

Śp. Franciszek Jedrycha urodził się 8 marca 1897 r. Służył w 20 Pułku Ziemi Krakowskiej. W latach 1919-1920 brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej, a następnie w 1921 r. w III powstaniu śląskim. W czasie II wojny światowej był zaangażowany w pomoc Żydom z getta żareckiego. Zmarł 26 listopada 1967 r.

Akcja oznaczania grobów znakiem pamięci opracowanym przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach rozpoczęła się 5 lipca 2021 r w dzień setnej rocznicy zakończenia III powstania śląskiego. Znak pamięci „Tobie Polsko” ma formę proporczyka o rozmiarach ok. 20 x 8 cm wykonanego z porcelany nagrobnej. Umieszczono

na nim inwokację „Tobie Polsko”, pod którą znajduje się wizerunek orła otoczonego datami powstań, a poniżej napisy „Grób Powstańca Śląskiego” i „Instytut Pamięci Narodowej”. Proporzec jest wzorowany na sztandarze powstańczym „Tobie Polsko”, który wykonano na początku 1920 r. w pracowni przy redakcji „Katolika” w Bytomiu i który obecnie znajduje się w zbiorach Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny. Muzeum posiada także fotografię z uroczystości upamiętniającej uchwalenie Konstytucji 3 Maja, która przedstawia pochód mieszkańców wsi Osiek (pow. strzelecki, woj. opolskie) z tymże sztandarem niesionym przez A. Szulca do Rozmierzy. Uroczystości te obchodzono na całym Górnym Śląsku w niedzielę 2 maja 1920 r. i były to pierwsze legalne obchody tej rocznicy na tym terenie. Dzięki postanowieniom artykułu 88 Traktatu Wersalskiego o przeprowadzeniu plebiscytu, dla zapewnienia jego bezstronności, w lutym 1920 r. obszar plebiscytowy wyłączono z państwa niemieckiego i poddano kontroli wojsk alianckich, a pełnię władzy przejęła na nim Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa Górnego Śląska z gen. Henri Le Rondem na czele. Umożliwiło to Polakom legalne demonstrowanie swoich dążeń i używanie symboli narodowych.

„Tobie Polsko” — hołd dla powstańca śląskiego Franciszka Jędrzychy